

Búcsú osztályfőnökeimtől

KARCAGI HÍRMONDÓ 2000, április 14.

”Én iskolám, köszönöm most neked,
Hogy az eljött élet-csaták között
Volt mindig hozzám víg üzeneted.
Tápláltad tovább bennem az erőt,
Szeretni az embert és küzdeni
S hűn állni meg Isten s ember előtt”
(Ady Endre)

A pedagógusi pálya sajnos egyre inkább leértékelődik, még a korábbi erkölcsi megbecsülése is veszendőben van. Pedig ők a jövő letéteményesei. De nemcsak úgy általában a társadalom szűkkeblű velük szemben, de mi, diákjaik sem vagyunk eléggé hálásak tanárainknak. Én is most, így utólag próbálok valamit a helyére tenni ezzel a megemlékezéssel.

Igazán szerencsésnek mondhatom magamat, mert még egyszerűbb iskoláimban is kitűnő tanítóim voltak, nem is szólva gimnáziumi tanáiraikról. És bár mindenik megérdemelné, hogy hálás köszönettel emlékezzek meg róluk (gondolatban ezt sokszor meg is teszem), mégis itt most csak párat emelnék ki. Az ő áldozatos, nagyszerű munkájuk révén meghatározó szerepük volt pallérozásunkban, formálásunkban, sőt életünk alakulásában is.

Talán már sokan el is feledték a régen elment Nagy Jenő tanító bácsit, aki vérbeli pedagógus volt. Az óriási létszámú osztályban fegyelmet tartott, jól tanított, és mindenkitől megkövetelte a tőle elvárható tudást. A tanórán szigorú tanító bácsi szünetekben viszont együtt játszott a tanítványaival. Kitűnő érzékkel bontogatta nyiladozó értelmünket, korán felfedezte a bennünk rejlő képességeket, így a számtan- és földrajztudásomat ő alapozta meg. Nagyszerű tanítói munkássága ellenére nem jutalomban, hanem büntetésben részesült, egyenes kiállításáért tanyasi iskolába száműzték.

De itt most két olyan kitűnő osztályfőnökömtől búcsúzom, akik nemrég mentek el. Kormos Ambrus és B. Major László megérdemelné, hogy külön-külön emlékezzünk meg róluk. De részben pár hónapon belül követték egymást, másrészt énbennem együtt élnek tovább. Előre kell bocsátanom, hogy mindkettő sokkal több volt számomra, mint jó tanár és osztályfőnök. Mestereim voltak tanulmányaimban, példaképeim emberi viselkedésben, gyámolítóim nehéz helyzeteimben, atyai elősegítői előmenetelnek, életpályám kialakításának.

Mindketten más-más vidékről kerültek Karcagra, de itt meggyökeresedtek és több nemzedékre terjedt ki áldásos tevékenységük.

Kormos Ambrus egy városszéli iskolában volt évekig osztályfőnököm, biológia és földrajz tanárom. Miskolci vagyonos családból, magasabb kultúrkörből érkezett hozzánk, ezt mégsem érezte a külvárosi környezetből, hátrányos helyzetből jövő tanulókkal. De mindenkit határozottan rá akart szorítani a rendszeres iskolába járásra és tanulásra. Nagyon tudatosan, éppen azért, hogy kiemelkedhessünk a városszél és a külváros akkori világából.

Földrajz óráinak hatására akkor (a számtan mellett) én is földrajz tanár szerettem volna lenni. Ebbéli igyekezetem és tudásom elismeréseként még az is előfordult, hogy osztálytársaim feleltetését is rám bízta, (persze az osztályzást nem). Szorgosan jártam biológia szakkörére is, ahol a kertészkedés rejtelmével a fizikai munka tisztességét is megtanulhattuk tőle. Én egyébként többször is találkoztam vele, amikor a szerény pedagógusi fizetés kiegészítésére kapott egy hold kukoricáját szakszerűen, zúgolódás nélkül kapálgatta. Tanítványaiként ebben is szorgalmat, kitartást és tisztességet tanulhatnánk példájából.

Osztályfőnökként is jó tanáccsal szolgált kritikus helyzetekben. Mert az ötvenes években sok csapda leselkedett még ránk, gyerekekre is. Meggyőződését persze ő sem hangoztathatta

nyíltan, de minden gesztusából érzékeltem és megértettem, hogy a kultúra, a humánus, az igazság oldalán áll.

És neki köszönhetem szülővárosomon túli, első turista élményeimet is. Az ő jóvoltából jutottam el életemben először egy balatoni, majd pedig egy bükki vakációra. Azóta Európa nagyobb részébe és az USA-ba is ellátogathattam. De tudatában vagyok, és örök hálával tartozom neki, hogy az ő segítségével indultam el Karcagról és járom életutamat, igyekezve követni emberi példáját.

Aztán gimnáziumba kerülésem évében jött a forradalom, amiért első középiskolai osztályfőnökünk börtönbe került, néhány résztvevő osztálytársam pedig kisebb-nagyobb büntetésben részesült. Osztályunk a hatósági zaklatás célpontja lett (kicsapás, motozás, rendőrségre citálás, „megye urának” óralátogatása). A tébolyult hatalomnak akaratomon kívül még én is szemet szúrtam. Oktalanul megnehezítettek rám a város és a gimnázium akkori első emberei. Továbbtanulásom jó eredményeim ellenére is kétséges lehetett volna (meg természetesen osztálytársaimé is), ha csoda nem történik. Nos egy átmeneti idő után egy somogyi református lelkész fia, B. Major László lett az osztályfőnökünk, és a „csodát” ő vitte véghez osztályunk javára.

Először matematika tanárunkként találkoztunk vele 1956 őszén és meglehetősen sok borsot törtünk az orra alá. Például megleptünk a pótóráról, amivel a zűrös időszak okozta lemaradásunkat akarta csökkenteni. Ennek ellenére a következő tanévtől osztályfőnökként a szárnyai alá vett minket, és ettől fogva kétfrontos küzdelmet vívott értünk. Egyik oldalról bennünket próbált rászorítani a rendszeres, tisztességes tanulásra, munkára. Másrészt pedig az iskola és város vezetésével igyekezett feledtetni osztályunkkal szembeni ellenszenvüket.

A matematikát hosszú évek alatt kicsiszolt módszereseivel, tapasztalatával kitűnő tanárként, következetesen és lelkiismeretesen tanította. Sőt, szakkört is vezetett. Ezirányú érzékem miatt engem fokozatosan és különösen megkedvelt. Osztályfőnökként az ábrázoló geometria tanítását is magára vállalta, amiben pedig szinte asszisztense lehettem.

De mint említettem nemcsak tanulmányi előmenetelünkkel foglalkozott, hanem minden szempontból törődött velünk. Válságos állapotomban ő vitetett kórházba és szellemi gyarapodásom mellett egészségi felépülésemre is odafigyelt. És körültekintően kereste a lehetőségeket, kapcsolatokat, hogy megmentse az előjáróság haragjától. Törekvése szerencsére eredménnyel járt, nem akadályozták továbbtanulásomat. Nagy figyelemmel kísérte a felvételi vizsgáink eredményeiről érkező kiértékeléseket és talán nálam is jobban örült felvételemnek. Ami nem is csoda, hiszen neki több fáradozása volt az én sikeremben, mint jómagamnak. Amikor barátom viszont elutasító választ kapott, Laci bácsi fogalmazta meg és küldte el a fellebbezést, aminek eredményeként e társunk is bejuthatott az egyetemre. Végül „ellenforradalmár”-ként megbélyegzett osztályunkból bizony nagyon szép számmal továbbtanulhattunk. Mindebből kitűnik, hogy életemnek, mind fizikai, mind szellemi vonatkozásban istápolója volt, de többi osztálytársunkon is sokat segített.

Aztán a sorsom másfele sodort, csak osztálytalálkozókon váltottunk futólag pár szót. És kb. tíz éve osztálytársunk, barátunk azzal a hírral döböntött meg, hogy Laci bácsi meghalt. Én magamban nemcsak elvesztésén búslakodtam, de nagyon bántott, hogy egy köszönő szóval sem viszonztam az értem tett fáradozásait. Ekkoriban megerősödött Isten hitemre támaszkodva esedeztem, hogy ne legyen igaz a borzasztó hír. És Istennek hála, akkor ez valóban hamisnak bizonyult. Így szerencsére még adódott lehetőségem pár köszönő szót mondani, néhány levelet küldeni neki. Ez talán némi vigaszt is jelenthetett számára a felesége elvesztésének nehéz időszakában. Aztán, múlt nyáron rávettem, hogy budai lakásomra is ellátogasson, és további ilyen találkozásokban is reménykedtem. Ekkor bizalmas légkörben nemcsak az én megmentésemről esett szó, de az enyémmel bonyolultabb, kockázatosabb megoldásokról is, ahol internált tanítványa tanulásaért saját biztonságát is veszélyeztette. Persze a pár köszönő szavam nem állt arányba az értem tett erőfeszítéseivel. Sőt ezen is csak

én nyertem, hogy könnyíthettem valamit lelkiismeret-furdalásomon. És sajnos az ő példája már követhetetlen távolságban lebeg előttem.

Mint említettem, e kedves tanárain, osztályfőnökeim, atyai jótevőim mindegyike máshonnan jött Karcagra. De mi karcagiak (ill. a környező települések itt tanuló diákjai is) nagyon sokat köszönhetünk nekik. Nem szabad elfelejtenünk, hogy nehéz időkben milyen tisztességes, áldozatos, példás odaadással segítették előmenetelünket. Jó lenne, ha emlékükből erőt merítve például szolgálhatnának mindannyiunk számára. Ugyanúgy, mint ahogyan a mottóként szereplő Ady Endre idézett is utal iskolájával való örökké élő kapcsolatára.

Sokunk nevében mondok ISTENHOZZÁDOT NEKTEK.

Öregedő tanítványotok: Bihari László